

Ενότητα 31η

Τα Αίτια, η έκρηξη και τα μέτωπα του Α' Παγκοσμίου πολέμου

- Τρεις ήταν οι κύριοι παράγοντες, που με την ταυτόχρονη δράση τους προκάλεσαν την έκρηξη του Α' παγκοσμίου:
 - Ο **ιμπεριαλισμός**: Η πολιτική επέκτασης των βιομηχανικά αναπτυγμένων κρατών σε βάρος άλλων κρατών
 - Ο **εθνικισμός**: Η ανάπτυξη εθνικιστικών συναισθημάτων από λαούς της Ευρώπης (καλλιέργεια μίσους για οτιδήποτε απειλούσε τα εθνικά συμφέροντα).
 - Ο **μιλιταρισμός**: Η πεποίθηση ότι οι διακρατικές διαφορές μπορούσαν να επιλυθούν μόνο με ένοπλη σύγκρουση. Έτσι ξεκινά ένας ξέφρενος στρατιωτικός ανταγωνισμός.

Συμμαχίες και ανακατατάξεις

	Κεντρικές δυνάμεις ή Τριπλή Συμμαχία	Εγκάρδια ή Τριπλή Συνεννόηση (Αντάντ)
Βασικοί σύμμαχοι πριν την έναρξη του πολέμου (1914)	▶ Γερμανία ▶ Αυστροουγγαρία ▶ Ιταλία	▶ Αγγλία ▶ Γαλλία ▶ Ρωσία
Ανακατατάξεις συμμαχιών		▶ Ιταλία (1915) εγκαταλείπει τις Κεντρικές Δυνάμεις αφού έλαβε υποσχέσεις από την Αντάντ για παραχώρηση εδαφών στη Μ. Ασία
Νέοι σύμμαχοι	▶ 1914 Οθωμανική αυτοκρατορία ▶ 1915 Βουλγαρία	▶ Σερβία (1914) ▶ Μαυροβούνιο (1914) ▶ Ρουμανία (1916) ▶ Πορτογαλία (1916) ▶ Ελλάδα (1917) ▶ ΗΠΑ (1917)

- Η αφορμή για την κήρυξη του πολέμου

Η δολοφονία του διαδόχου του αυστριακού θρόνου Φραγκίσκου Φερδινάνδου, στο Σεράγεβο από ένα νεαρό Σέρβο εθνικιστή (Ιούνιος 1914)ς

- ▶ Η Αυστροουγγαρία κήρυξε τον πόλεμο στην Σερβία (Ιούλιος 1914)
- ▶ Η Γερμανία τάχθηκε στο πλευρό της Αυστροουγγαρίας
- ▶ Στα επόμενα τέσσερα χρόνια έγιναν συνολικά εξήντα κηρύξεις πολέμων

Τα μέτωπα του πολέμου

το δυτικό μέτωπο

Το Δυτικό Μέτωπο αποτέλεσε το κύριο και αποφασιστικότερο μέτωπο του πολέμου. Εδώ τέθηκαν αντιμέτωπες οι δυνάμεις της Γερμανίας με αυτές της Γαλλίας, της Βρετανίας, του Βελγίου, και αργότερα των ΗΠΑ.

Ενώ και οι δυο πλευρές ήλπιζαν αρχικά σε μια ταχεία και αποφασιστική προέλαση, τελικά το Δυτικό Μέτωπο χαρακτηρίστηκε από τις μακρές γραμμές χαρακωμάτων και τις εκατοντάδες χιλιάδες νεκρών, στον μεγαλύτερο πόλεμο φθοράς στην Ιστορία.

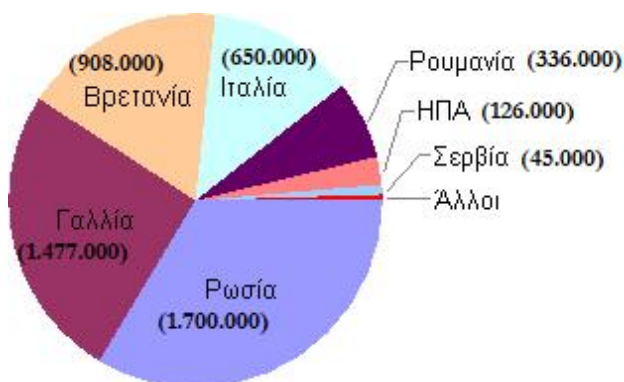
Το ανατολικό μέτωπο

- Γερμανοί και Αυστριακοί εναντίον Ρώσων. Εναλλαγή νικητών, τεράστιες απώλειες σε άνδρες και πολεμικό υλικό. Ανακωχή το 1917.
- Χρήση τεχνολογίας (ευρεία χρήση πολυβόλου και πυροβόλου, δηλητηριωδών αερίων και αρμάτων μάχης)
- Χρήση χειροβομβίδας και ολμοβόλου

- 1915: Η Βουλγαρία συμμαχεί με τις Κεντρικές Δυνάμεις
- Η Ιταλία εγκαταλείπει τη συμμαχία των Κεντρικών Δυνάμεων και συμμαχεί με την Αντάντ, η οποία της υπόσχεται παραχωρήσεις εδαφών της Μ. Ασίας
- Στη Ρωσία η νέα σοσιαλιστική κυβέρνηση (τον Φεβρουάριο του 1917 εκδηλώνεται επανάσταση που ανατρέπει τον τσάρο και τον Οκτώβριο του 1917 νέα επανάσταση ανατρέπει τη φιλελεύθερη ρωσική κυβέρνηση) συνάπτει συνθήκη ειρήνης με τη Γερμανία (**3 Μαρτίου 1918 Συνθήκη του Μπρέστ-Λιτόφσκ**), και αποσύρεται από τον πόλεμο
- Απρίλιος 1917 :συμμάχησαν με την Αντάντ οι Η.Π.Α. που με τους στρατιώτες και τα άφθονα υλικά μέσα που διέθεταν επηρέασαν καταλυτικά την έκβαση του πολέμου
- Ιούνιος 1917: Εισέρχεται στον πόλεμο η Ελλάδα μετά από βαθιά εσωτερική κρίση
- Φθινόπωρο 1918: οι κεντρικές δυνάμεις και οι σύμμαχοι τους συνθηκολογούν

Οι απώλειες σε ανθρώπινες ζωές

Φριχτές συνθήκες

Στα χαρακώματα οι μέρες δεν περνούσαν εύκολα. Το φαγητό ήταν κακό (συνήθως κονσέρβες και ψωμί ή παξιμάδι). Το νερό ήταν λίγο και η γεύση του απαίσια, γιατί το έφερναν σε βαρέλια πετρελαίου μέσα στα οποία είχαν ρίξει φάρμακο για τα μικρόβια. Οι αρρώστιες ήταν συχνές. Ο τύφος, η χολέρα, η δυσεντερία σκότωσαν χιλιάδες άντρες. Πολλοί στραπώτες δεν άντεξαν. Ο φόβος ότι κάθε στιγμή κινδύνευαν να σκοτωθούν τους έφερνε σε απόγνωση και πολλοί έφτασαν σε νευρική κατάρρευση.

Η ζωή στα χαρακώματα

Μέσα σ' αυτούς τους τάφους που τους ονόμαζαν χαρακώματα, με τα συστήματα των υπογείων διαβάσεων και διόδων, μας έλειπαν σχεδόν τα πάντα. Έμαθα γρήγορα ... να κρεμάω το ψωμί σ' ένα σύρμα στη μέση του ορύγματος για να μην το φτάνουν τα ποντίκια, να κοιμάμαι με βρεγμένες αρβύλες, γιατί το να προσπαθήσεις να τις ξαναβάλεις, αφού τις είχες βγάλει, θα ήταν μάταιο, να κοιμάμαι τυλιγμένος σε μια μουσκεμένη χλαίνη, να κοιμάμαι τέσσερις ώρες ανάμεσα σε θορύβους, σε φωνές ανθρώπων, σε βρωμερές αναθυμιάσεις.

Τι ήταν τα «χαρακώματα» και γιατί αποτέλεσαν το βασικότερο χαρακτηριστικό του πολέμου;

Παρατηρώ τις εικόνες, διαβάζω τα παραθέματα και συζητώ για τις συνθήκες ζωής των πολεμιστών στα χαρακώματα του δυτικού μετώπου.

Οι Δυτικοί Σύμμαχοι είχαν νικήσει, αλλά το πλήρωσαν ακριβά.

Εκατομμύρια ήταν οι νεκροί, οι τραυματίες, οι ακρωτηριασμένοι. Μεγάλος ήταν και ο αριθμός των θυμάτων ανάμεσα στον άμαχο πληθυσμό. Κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων, πολλοί σκοτώνονταν από τις οβίδες ή πέθαιναν από τις επιδημίες και την πείνα. Η Ευρώπη βγήκε κατεστραμμένη οικονομικά από τον πόλεμο. Ήταν χρωμένη στις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι υλικές καταστροφές επηρέασαν την παραγωγή, που μειώθηκε σχεδόν στο μισό. Αυτό το γεγονός ευνόησε νέες δυνάμεις, την Ιαπωνία και κυρίως τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Με βάση όσα έχετε διδαχθεί και αφού διαβάστε το παράθεμα που σας δίνεται, να περιγράψετε σ' ένα σύντομο κείμενο τις συνέπειες του Α' παγκοσμίου πολέμου, τόσο για τους νικητές όσο και για τους ηττημένους.